

Een onderzoek naar de betrokkenheid van maatschappelijke organisaties bij de invoering van een integraal pgb

Door Jelmar Buis (juni, 2015)

Achtergrond

In juni 2014 heeft staatssecretaris van Rijn de gemeenten Woerden en Delft toestemming gegeven om te starten met een experiment met het integraal pgb, ook wel de pilot i-pgb genoemd. Het doel van de pilot is om inwoners zelf de regie te geven over hun leven door hen de mogelijkheid te bieden zelf een integraal ondersteuningsplan op te stellen en de zorg in te kopen waar zij behoefte aan hebben. Maatschappelijke organisaties spelen een zeer belangrijke rol in de pilot. Zij zijn degenen die het dichtst bij de inwoners staan en zijn daardoor het best in staat om hen te overtuigen om mee te doen aan het experiment. Hiervoor is het uiteraard wel van belang dat zij overtuigd zijn van de voordelen van een integraal pgb voor mensen met een ondersteuningsbehoefte.

Begin 2015 zijn er in het kader van de pilot i-pgb diverse informatiebijeenkomsten georganiseerd voor maatschappelijke organisaties. In deze bijeenkomsten is aan de organisaties gevraagd of zij hun medewerking willen verlenen aan de pilot in de vorm van het informeren van cliënten en/of het actief werven van deelnemers. Dit vormde de aanleiding om onderzoek te doen naar de vraag of de organisaties zich in de afgelopen maanden hebben ingezet ten behoeve van de pilot.

Wetenschappelijk onderzoek heeft aangetoond dat attitudes (houdingen) een belangrijke invloed hebben op gedrag. Daarom heeft het onderzoek attitudes van zorgprofessionals ten aanzien van het integraal pgb onderzocht en zijn deze in verband gebracht met de deelname aan de pilot. Wat betreft attitudes ten aanzien van het integraal pgb is er gekeken naar de verwachte positieve gevolgen voor inwoners (meer keuzevrijheid, minder administratieve lasten en kwalitatief betere zorg) en de mogelijk verwachte negatieve gevolgen voor de organisatie (hogere frictiekosten, verlies aan deskundigheid en minder professionele autonomie). De hoofdvraag van het onderzoek luidde als volgt: *In hoeverre kan de deelname van maatschappelijke organisaties aan de pilot worden verklaard op basis van de verwachte positieve gevolgen voor inwoners en negatieve gevolgen voor organisaties?* Er kan logischerwijs worden verwacht dat naarmate zorgprofessionals meer geloven in de positieve gevolgen voor de inwoner dan de negatieve gevolgen voor de organisatie, zij eerder deel zullen nemen aan de pilot. Deze hypothese is in het onderzoek getoetst.

De resultaten

Het onderzoek heeft aangetoond dat de organisaties die sterk van mening zijn dat een integraal pgb positieve gevolgen heeft voor de inwoners, vaker hebben deelgenomen aan de pilot. Daarnaast is gebleken dat ook de organisaties die sterk van mening zijn dat een integraal pgb negatieve effecten heeft op de organisatie, tevens hun medewerking hebben verleend aan de pilot. Dat ook de verwachte negatieve gevolgen in verband staan met de deelname, kan worden verklaard door het feit dat de organisaties zowel verwachten dat de pilot positieve gevolgen heeft voor de inwoner als negatieve gevolgen voor de organisatie.

In overeenstemming met de hypothese blijkt dat ondanks dat de organisaties

denken dat een integraal pgb zowel positieve als negatieve gevolgen heeft, de positieve verwachtingen voor de inwoner de deelname sterker verklaard dan de negatieve verwachtingen voor de organisatie. Dit is dus de reden waarom de organisaties die verwachten dat een integraal pgb negatieve gevolgen heeft, toch activiteiten hebben ondernomen in het kader van de pilot.

Conclusie

Het onderzoek biedt belangrijke aanknopingspunten voor gemeenten die in de toekomst een soortgelijke pilot willen organiseren met een integraal pgb. Het is gemeenten aan te raden om de attituden/verwachtingen die er leven binnen de organisaties ten aanzien van een integraal pgb te inventariseren. De organisaties spelen namelijk een essentiële rol binnen de pilot. Omdat zij het dichtbij de inwoners staan, zijn zij een belangrijke actor bij de werving van deelnemers voor het experiment. Hiervoor is het uiteraard wel van belang dat de organisaties geloven dat de pilot positieve gevolgen heeft voor de inwoners met een ondersteuningsbehoefte. Al aan het begin van de voorbereidingsfase van de pilot moet er inzicht worden verkregen in de attituden van de organisaties ten aanzien van een integraal pgb. Dit is noodzakelijk zodat er op tijd actie kan worden ondernomen als zij niet voldoende geloven in de positieve gevolgen voor inwoners. Als organisaties namelijk niet overtuigd zijn van het nut van een integraal pgb, zullen zij hun cliënten niet voldoende motiveren om deel te nemen aan de pilot en kunnen er problemen ontstaan bij de werving van deelnemers.

Om ervoor te zorgen dat de organisaties de positieve gevolgen voor de inwoners prioriteren boven de mogelijke negatieve invloed op de organisatie, is het raadzaam om diverse voorlichtingsbijeenkomsten te organiseren. Hierin moeten organisaties in de gelegenheid worden gesteld om hun zorgen op tafel te leggen en moeten zij worden overtuigd van de positieve gevolgen. Aangezien een integraal pgb volgens onderzoeksbureau AEF bijdraagt aan de daadwerkelijke transformatie van het sociale domein, is het ook vanuit een breder kader zeer relevant dat de organisaties geloven in de positieve gevolgen van een integraal pgb voor mensen met een ondersteuningsbehoefte.